

ENCYKLOPEDIA Powszechna.

LISTA WSPÓŁPRACOWNIKÓW

którzy dotychczas przyjęli udział w tym dziele.

Adamowicz Adam Dr.
 Alexandrowicz Jerzy.
 Anczyk Władysław Ludwik.
 Bałuski Michał. †
 Baraniacki Adryjan.
 Baranowski Jan.
 Barącz Sadek, Ksiądz.
 Bartoszewicz Adam.
 Bartoszewicz Julian.
 Belza Józef.
 Bentkowski Władysław.
 Berdau Feliks.
 Berdewicz Leopold.
 Bernhard Henryk Dr.
 Beyer Karol.
 Bieńczycki Cezary.
 Bieńczycki Józef.
 Błaziński Adam.
 Błaziński Stanisław.
 Budyński Stanisław.
 Bujnicki Kazimierz.
 Chodźki Adam.
 Chodźko Ignacy. †
 Cichacki Teofil.
 Cohn A. F.
 Cybulski Wojciech Dr. filoz. †
 Czerwinski Florjan.
 Dawid Wincenty.
 Dembowski Teodor.
 Domański Ludwik.
 Duchalski H.
 Dudzewicz Władysław.
 Dutkiewicz Walenty.
 Eitreich Karol.
 Feliński Ewa †
 Fisz Zenon.
 Flatau Henryk.
 Funkenstein Antoni.
 Gaworwski Zygmunt.
 Gebauer Jan.
 Glińczewski Adam Dr.
 Götting Karol Ferd. Dr.
 Goldman Leon.
 Grajner Józef.
 Grąbczewski Adam.
 Gregorowicz Jan Kandy.
 Grochowski Wojciech.
 Herta.
 Hilor Józef.
 Moyer A. Dr.
 Hubert Leopold.
 Huczanowski W.
 Jakubowski Grzegorz. †
 Jachowski Kazimierz.
 Jasiński Jan.
 Jembs Ludwik.
 Jocher Adam. †
 Jorhewicz Karol.
 Kaczkowski Karol Dr. †
 Kaczowski Zygmunt.
 Kalinka Kazimierz.
 Karszewski Kazimierz.
 Kivier Adam.
 Kolberg Osbar.

Kondratowicz Ludwik. †
 Konopacki Szymon.
 Korotyński Wincenty.
 Korzeniowski Józef. †
 Korzeniowski Hipolit Dr.
 Kowalewski Józef.
 Krajewski Rafał. Budow. †
 Kraszewski Józef Ignacy.
 Kraszewski Kajetan.
 Kremer Józef.
 Krupński F. Ksiądz.
 Kuczyński Alojzy.
 Kuczyński Stefan Dr.
 Kudasiwicz Adolf. †
 Kulera Jan Dr.
 Langowski Murcelli Dr.
 Lelewel Joachim. †
 Lesser Alexander.
 Lewestam Fr. Henryk.
 Lieder Jan.
 Lilpop Karol.
 Lipnicki A., Ksiądz.
 Łabęcki Hieronim. †
 Lepkowski Józef.
 Machczyński K.
 Maciejowski Franciszek.
 Majer Józef Dr.
 Malinowski Fran. Xaw.,
 Mały J.
 Marcinkowski Antoni.
 Masłowski Tomasz.
 Mącznyński Józef.
 Miecznikowski Aleksander.
 Miecznyński Adam.
 Mikulski F.
 Morawski Szczepny.
 Morawski Antoni.
 Mossbach August.
 Nauke Nakiński Adolf.
 Neufeldt Danijel.
 Neugebauer Ludwik Dr.
 Nowakowski Edward.
 Nowakowski Ferdynand.
 Nowiński St.
 Otto Leopold.
 Pankiewicz Jan.
 Papiński Jan.
 Paprocki Emeryk.
 Parreti Antoni.
 Pawłowski Aleksander.
 Perkowski Piotr.
 Perzowski Józef.
 Pęczurski Nibodem.
 Pietrusiński Ludwik. †
 Pisulowski Szymon. †
 Piwarski Jan Feliks. †
 Plebański J. K. Dr.
 Pohlens Edward. †
 Polujanski Alexan. †
 Porajski Seweryn.
 Prachi Józef.
 Pralimowski Adam.
 Prokopowicz Wincenty.

Przygłowski W. Ksiądz.
 Przyborowski Józef.
 Przytuński Alexander Dr.
 Przytuński Stanisław.
 Puchewicz Alfons.
 Rakowski Zawery Dr.
 Rogalewicz Antoni.
 Rogalski Leon.
 Rogiński Kazimierz.
 Rosen Matyas. †
 Rothwund.
 Rzeszniowski Leon.
 Rozenberg Józef.
 Rzewuski Paweł, Biskup.
 Stawinicz Jan.
 Seifman Piotr.
 Serwatowski Walerjan, Ksiądz.
 Skimborowicz Hipolit.
 Skłodowski Władysław.
 Skobel Fryderyk Dr.
 Skupiewski Julian.
 Sławianowski Jan Chryzostom. †
 Smokowski Wincenty.
 Sobieszczański Fran. Maksym.
 Sokolowski Leon Dr.
 Stawinicz A.
 Stranach F.
 Strypkowski T.
 Suchecki Henryk.
 Syzki Szymon.
 Szandowski Józef.
 Sokulski Wiktor Dr.
 Sztule Wacław, Ksiądz.
 Szyc Joachim.
 Szymonowski Michał.
 Szymanski Zawery.
 Szyzko Bohusz Michał.
 Taczanowski Władysław.
 Tarkiewicz Ksawery.
 Trzetrzewiński Wojciech. †
 Turski Jan Kandy.
 Urbanski Wojciech Dr.
 Walecki Antoni.
 Wawrzynicki Józef.
 Wedeman Teodor.
 Wężyk Franciszek. †
 Wiatman Karol.
 Wiatnicki Ad.
 Wiśniewski Michał.
 Wiszniewski Adam.
 Wójcicki Kasim. Władysław.
 Wolinski Adolf.
 Wolski Ludwik.
 Wroblewski Antoni.
 Wroblewski Wincenty. †
 Wroblewski August.
 Wydrzyński Klemens. †
 Wydrzyński Dr.
 Wydrzyński Józef, Ksiądz.
 Zieliński Gustaw.
 Zieliński Wiktoria. †
 Zochowski Feliks.

A 184
24

ENCYKLOPEDIA
POWSZECHNA.

TOM DWUDZIESTY ÓSMY

(Wybrzeże.—Żyżmory.)

Homo sum, humani nil a me alienum esse puto.

TERENCYJUSZ

Człowiekiem jestem, a wszystko cokolwiek ludzkość
obchodzi, nie powinno mi być obojętném.

WARSZAWA.

Nakład, druk i własność S. Orgelbranda, Księgarza i Typografa.

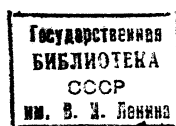
1868.

Ä

А

Дозволено Цензурою.

Г. Варшава 30 Апрелья 1868 года.

и 14515-88.

1938 К 2431

W.

Wybuch, ob. *Explozycja*.

Wycenienie, *Ewaluacja* (*evaluation*), cena nałożona na przedmioty w stosunku do ich wartości. Wycenienie odbywa się nie tylko przez producentów, kupców sprzedających i konsumentów nabywców, w czym jednakże ostatecznym regulatorem cen bywa przedewszystkiem konkurencja, ale także przez władze państwowe, jak np. przez urzędy celne, których obowiązkiem jest wyceniać towary przywozowe i wywozowe, z czego następnie układa się wykaz ogólny ruchu handlowego w danym kraju.—Wycenieniem, ewaluacją, nazywa się także oznaczenie względnej wartości summ historycznych, jak np. oznaczenie w cyfrach monet dzisiejszych i według dzisiejszej ich wartości, summ wymienionych w Starożytności, Wiekach Średnich i t. p. F. H. L.

Wychodki. Miejsca przeznaczone w domach do zaspokojenia potrzeb przyrodzonych, nazywają wychodkami. Położenie wychodków i sposób ich urządzenia, wymagają szczególnej baczości. Starac się należy, aby nie były zbyt odległe od mieszkania, co pociągałoby za sobą ważne niedogodności; powinny być utrzymywane w największej czystości, a to aby te miejsca umieszczane na wszystkich piętrach domu, nie stały się źródłem chorób. Starac się także należy, aby stolec mógł się hermetycznie zamykać, a cała przestrzeń była dokładnie przewietrzana. Zresztą ta część budownictwa, tyle ważna dla zdrowia ludzkiego, uczyniła w ostatnich czasach znakomite postępy. Pierwszem ulepszeniem tego rodzaju było wprowadzenie wychodków na sposób angielski, przedtem były one w stanie pierwotnym, w jakim jeszcze dzisiaj najczęściej je napotykamy. Szczególniej w wielkich zakładach, jak koszary, szpitale, szkoły, urządzenie wychodków szczególną uwagę zwracać na siebie powinno pod względem higienicznym. Starożytni, którzy nie posiadali kanałów prywatnych, udawali się do miejsc publicznych, zwanych *latrinae* albo *lavatrinae* (od *lavare*, myć), posiadający zaś niewolników, zaspokajali potrzebę w naczyniach, które niewolnicy utrzymywali w czystości. Te latrinae, zwane także *sterquilina* (od *stercus*, gnoj), były liczne w Rzymie, opatrzone gąbkami; nieczystości spadały w głębokie doły, z kąd je woda Tybru, sprowadzona kanałami podziemnymi, unosiła.